

UNDERLAG FÖR SAMRÅD ENLIGT 6 KAP.MILJÖBALKEN Dnr:2022-349

NYTT RÅVATTENINTAG MED INTAGSLEDNING I VÄTTERN TILL KARLSBORGS VATTENRENINGSVÄRK

ÄRENDE

Samråd inför ansökan om tillstånd, enligt 11 kap miljöbalken, för utförande av nytt råvattenintag med tillhörande intagsledning, i Vättern, till Karlsborgs kommuns vattenreningsverk beläget i anslutning till Vanäs udde. (se bilaga 1)

Syftet med projektet är att förse kommunens vattenreningsverk med ett säkert råvatten av hög kvalitet, för kommunens framtida dricksvattenförsörjning.

Karlsborgs kommun önskar nu era synpunkter när det gäller den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning och de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser, samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Samrådsyttrande kan lämnas via brev till VA-chef Mikael Jonsson Karlsborgs kommun, 546 82 Karlsborg, eller via e-post till mikael.jonsson@karlsborg.se. Märk yttrandet ”Samrådsyttrande Råvattenintag”

Yttrande önskas senast 2022-10-07.

Innehållsförteckning

1	Administrativa uppgifter	
2	Rådighet	
3	Bakgrund	
4	Samrådsprocessen	
5	Beskrivning befintliga förhållande	
5.1	Gällande planer och områdesskydd	
5.1.1	Översiktsplan, detaljplan, Områdesbestämmelser	
5.1.2	Områdesskydd	
5.2	Riksintressen	
5.3	Kulturminnesvård	
5.4	Naturvärden	
5.5	Höjd och koordinatsystem	
5.6	Vattendjup och bottenförhållanden	
6	Beskrivning av planerad verksamhet	
6.1	Anläggning av råvattenintag och intagsledning	
6.2	Åtgärder på befintligt råvattenintag	
7	Förutsedd miljöpåverkan	
7.1	Förutsedd miljöpåverkan vid anläggandet	
7.2	Förutsedd miljöpåverkan under driftsskede	
7.3	Planerade skyddsåtgärder	
8	Upprättande av Miljökonsekvensbeskrivning MKB	
8.1	Förslag till huvudsaklig innehållsförteckning i MKB	
9	Sakägare, samrådsrets	
10	Tidsplan	
11	Bilagor	
12	Källor	

1. Administrativa uppgifter

Sökandens namn:	Karlsborgs kommun	
Postadress:	546 82 Karlsborg	
Telefon:	0505-17000	
Organisationsnummer:	212000-1629	
Kontaktperson:	Mikael Jonsson	
Tel. kontaktperson:	0504-181 36	
E-mail kontaktperson:	mikael.jonsson@karlsborg.se	
Konsult:	Svefa AB	
Jurist:	Advokatbyrån Mark och Miljö i Syd AB	
Berört län:	Västra Götalands Län	
Berörd kommun:	Karlsborgs kommun	
Berörda fastigheter:	Karlsborgs Flygfält 1:1	Fortifikationsverket
	Karlsborg Vanäs 5:6	Karlsborgs kommun
	Karlsborg Vanäs 1:9	Statens Fastighetsverk
	Allmänt vatten	Staten genom Kammarkollegiet

2. Rådighet

Karlsborgs kommun är sökande i ärendet och den planerade åtgärden berör fastigheten Karlsborg Vanäs 5:6, som ägs av Karlsborgs kommun samt fastigheterna Karlsborgs Flygplats 1:1 som ägs av Fortifikationsverket och Karlsborg Vanäs 1:9, som ägs av Statens Fastighetsverk. Rådighetstillstånd kommer att tecknas mellan fastigheterna som servitutsavtal. Då anläggningen även berör Allmänt vatten i Vättern har rådighetstillstånd sökts och erhållits hos Kammarkollegiet.

3. Bakgrund

Nuvarande råvattenintag i Vättern är beläget i Karlsborgsviken på ett djup av 8 m, med själva intagsöppningen på 7 m djup. Den omedelbara närheten till farleden för Göta Kanal och utloppet från sjöarna Viken och Bottensjön påverkar under vissa väderförhållanden vattenkvaliteten negativt med oönskade variationer. Nederbörd och vågrörelser till följd av stark vind bidrar också till fluktuationer i vattenkvaliteten. Detta tillsammans med befarade effekter av framtida klimatförändringar har medfört att behov av en nytt och säkrare råvattenintag har aktualiserats. Karlsborgs kommuns fullmäktige har därför beslutat (bil.2) att ett råvattenintag skall projekteras och anläggas.

4. Samrådsprocessen

Karlsborgs kommun har för avsikt att inge ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. Inom ramen för tillståndsprövningen krävs en samrådsprocess. I samrådsprocessen ingår att undersöka om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Undersökningen innebär att den som avser bedriva verksamheten eller vidta åtgärden tar fram ett samrådsunderlag och samråder i frågan om betydande miljöpåverkan och i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning (undersökningssamråd). Enligt 6 kap 24 § andra stycket miljöbalken får undersökningssamråd genomföras så att det även uppfyller kraven för ett avgränsningssamråd. Ett avgränsningssamråd ska genomföras när verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Råvattenintag och intagsledning ligger inom område som omfattas av Natura-2000. Enligt 6 kap 10 § p. 1 miljöbalken anses betydande miljöpåverkan alltid föreligga om verksamheten på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Karlsborgs kommun har gjort den preliminära bedömningen att verksamheten varken kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller kräver Natura 2000-tillstånd. Bedömningen bygger på att Vattendomstolen vid tidigare tillståndsprövning av den befintliga intagsledningen kom fram till att den inte medför någon skada eller olägenhet för allmänna intressen.

Men Kommunen väljer ändå att frivilligt genomföra samrådet så att det också uppfyller kraven för ett avgränsningssamråd. I avgränsningssamrådet ska frågor om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och avgränsning behandlas. Det samordnade undersöknings- och avgränsningssamrådet genomförs med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten, berörda statliga myndigheter, de enskilda som kan antas bli särskilt berörda och berörd allmänhet.

När samrådet är avslutat kommer en samrådsredogörelse att upprättas och om kommunens preliminära bedömning angående miljöpåverkan står sig kommer den att överlämnas till länsstyrelsen för beslut i frågan om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Framförda synpunkter i samrådet kommer också att beaktas i ansökningshandlingarna och i arbetet med den miljökonsekvensbeskrivning som kommer att tas fram.

5. Beskrivning av befintliga förhållanden

Karlsborgs kommuns allmänna dricksvattenanläggningar består av 5 olika vattenverk:

Anläggning	Typ av råvatten	Årsproduktion (m ³ 2019)
Karlsborgs vattenverk	Ytvatten	600 000
Mölltorps vattenverk	Grundvatten	67 000
Havsmon/Undenäs vattenverk	Grundvatten	34 000
Granvik vattenverk	Ytvatten	4000
Breviks vattenverk	Grundvatten	2000

Den nu aktuella ansökan avser Karlsborgs vattenverk och kommunens uttag av vatten i Vättern är reglerat i dom VA 9/1991, Vattendomstolen Växjö Tingsrätt. Enligt domen har kommunen rätt att ta ut vatten till en mängd av 1 314 000 m³/år, motsvarande ett medeltal på 3600m³/dygn, dock högst 6000m³ under ett och samma dygn. Det framtida råvattenbehovet bedöms med föreliggande prognoser inte överstiga de i domen medgivna mängderna för överskådlig tid. Begäran om uttagsmängd för den nya ansökan kommer därför att ligga kvar på samma nivå.

5.1 Gällande planer och områdesskydd

5.1.1 Översiktsplan, Detaljplan, Områdesbestämmelser

Karlsborgs kommun har en fastställd översiktsplan, Översiktsplan 2020. I planen ingår en VA-plan som sammanfattar behov och åtgärder för dricksvattenförsörjningen i kommunen. Översiktsplanen antogs 2014.

Sedan översiktsplanen vann laga kraft har nya bedömning gjorts över säkerhet och kvalitet på nuvarande råvattenintag, inte minst med risk för framtida påverkan från klimatförändringar. Kommunen har därför tagit beslut om att projektera och anlägga nytt råvattenintag som ger en säkrare leverans av dricksvatten för framtiden. Se bilaga 2.

Området saknar detaljplan, men omfattas av områdesbestämmelser, ”*Områdesbestämmelser Fästningsområdet Karlsborgs kommun*”, laga kraftvunna 1993-07-14. Dessa har i princip samma roll som en detaljplan.

5.1.2 Områdesskydd

Strandskydd intill 300 m från strandlinjen gäller inom hela området för Områdesbestämmelser för Fästningsområdet.

Området berörs av Vattenskyddsområde Vättern.

5.2 Riksintressen

Området berörs av Riksintresse för:

Naturvård - Västra Vättern och naturhabitat Natura 2000

Friluftsliv/Turism - Vättern med öar och strandområden

Yrkesfisket - Vättern

Totalförsvaret - Vättern

Kulturmiljö - Karlsborgs Fästning

5.3 Kulturminnesvård

Som framgår av Områdesbestämmelser (se pkt 5.1.1) omfattas Vanäs udde med fästningsområdet av omfattande föreskrifter för kulturminnesvården och är sedan 1988 statligt byggnadsminne. I regeringsbeslut 2006-12-14 fastställdes nya och utökade föreskrifter (bilaga 4)

5.4 Naturvärden

Vättern är en stor klarvattensjö med stort djup och är unik i ett europeiskt perspektiv. Den har en mycket speciell fauna med en hel del arter av reliktkaraktär. De har levt kvar sedan sjön var en del av Baltiska issjön. Bland förekommande arter kan nämnas röding, harr, hornsimpa, stensimpa samt flera invertebrater. Vättern är utpekad som Natura 2000-område och av riksintresse för naturvård och

särskilda bestämmelser gäller för fisket, vidare finns ett vattenvårdsförbund med fastställda vattenvårdsplaner.

5.5 Höjd och koordinatsystem

Höjdsystem: RH 2000

Koordinatsystem: SWEREF 99 1330

5.6 Vattendjup och bottenförhållanden

Medelvattenståndet (RH2000) i Vättern är +88,92 m. ö. h. med en rapporterad högsta och lägsta nivå på +89,37 m. ö. h respektive +88,34 m. ö. h. Vattendjupet i det aktuella området varierar från 0 m. – 25,0 m.

Botten i det aktuella området för schakt i anslutning till vattenverket består i huvudsak av grusig sand. För ledningssträckningen där ledningen förankras med tyngder på sjöbotten består botten av ett tunt lager sediment av sand.

6. Beskrivning av planerad verksamhet

6.1 Anläggande av råvattenintag och intagsledning.

Intagsledningen sträcker sig i en båge runt Vanäs Udde och är till sin längd ca 4350 m lång. Ledningen är av polyeten med dimension 500 mm.(bilaga 5) Ledningen svetsas samman på stranden och bogseras därefter ut över den iordningsställda ledningssträckningen där den sänks genom vattenfyllning och förankras på botten med tyngder av betong, I anslutning till vattenreningsverket kan ledningen komma att schaktas ned med anledning av det ringa djupet och risk för vågpåverkan samt ställvis förekomst av större sten. Omfattningen är i dagsläget inte utredd men kommer att fastställas vid detaljprojekteringen, då även behovet av temporära hålldammar kommer att utredas.

Intagsanordningen utformas som en kassun på 2x2 m belägen på ca 25 m djup. Avstånd till strandlinjen är ca 2700m. Anordningen höjer sig över botten ca 2 m. Vattenintaget skyddas av ett 3 mm galler. Intaget dimensioneras för ett maxuttag av 6000m³/dygn. Medeluttaget per dygn beräknas vara ca 3600m³.

6.2 Åtgärder på befintligt råvattenintag

Befintliga råvattenintag kommer att bibehållas i sin nuvarande omfattning och tjäna som framtida reservvattenintag (bilaga 3). Eventuella åtgärder i samband med inkoppling av det nya vattenintaget beräknas vara av liten omfattning.

7 Förutsedd miljöpåverkan

7.1 Förutsedd miljöpåverkan under anläggningsskedet

Den miljöpåverkan som kan förutses i samband med de planerade åtgärderna är framförallt:

-Temporär och lokal påverkan på fisk och andra vattenlevande arter från grumling och sedimentation under schakt i strandzonen och vid viktsänkning av ledningen samt vid placering av intagsanordningen på ca 25 m djup.

-Temporärt buller vid schakt alternativt muddring i anslutning till vattenreningsverket.

-Temporär ökning av båttrafik vid lansering och sänkning av intagsledning.

7.2 Förutsedd miljöpåverkan under driftsskede

- Det förväntas inte ske några påtagliga förändringar jämfört med nuvarande förhållanden, i samband med normal drift. Detta eftersom det inte planeras för ett förändrat uttag av råvatten.

7.3 Planerade skyddsåtgärder

För att minimera risken för grumling i samband med schakt i strandzonen vid anslutning till vattenreningsverket kommer det aktuella arbetsområdet att avgränsas med länsar som försetts med s.k. siltgardiner av geotextil. Alternativt kommer temporära hålldammar anläggas.

8 Upprättande av miljökonsekvensbeskrivning, MKB

8.1 Förslag till huvudsaklig innehållsförteckning MKB

1. Sammanfattning
2. Administrativa uppgifter
3. Inledning och bakgrund
4. Lokalisering och befintliga förhållanden
 - Allmänt
 - Fastighetsförhållanden
 - Planförhållanden
 - Riksintressen och andra områdesskydd
 - Naturmiljö
 - Kulturmiljö
 - Rekreation och friluftsliv
 - Recipientförhållanden (vattendjup och bottenförhållanden)
 - Miljökvalitetsnormer
5. Verksamhetsbeskrivning
 - Allmän beskrivning
 - Teknisk beskrivning
 - Alternativa åtgärder och lokaliseringar
6. Beskrivning av miljökonsekvenser
 - Natura 2000-området
 - Riksintressen

- Naturmiljö
 - kulturmiljö
 - rekreation och friluftsliv
 - Miljökvalitetsnormer för vatten
 - Sammanfattande bedömning miljöpåverkan
7. Planerade skyddsåtgärder
 8. Samråd
 9. Förslag till kontrollprogram
 10. Kravet på sakkunskap
 11. Källförteckning

9 Sakägare samrådsrets

Skriftlig inbjudan till samråd har skickats till följande sakägare:

- Kammarkollegiet
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet
- Havs och vattenmyndigheten
- Försvarmakten
- Sjöfartsverket
- Länsstyrelsen Västra Götaland
- Vätternvårdsförbundet
- Statens Fastighetsverk Karlsborg
- Fortifikationsverket Karlsborg
- Byggnadsnämnden Karlsborgs kommun
- AB Göta Kanalbolag
- Nammo Sweden AB, Karlsborg

Allmänhet och organisationer inbjuds till skriftligt samråd via kungörelse i kommunens *Digitala anslagstavla*.

10 Tidsplan

Följande preliminära tidsplan har upprättats:

- Samråd genomförs augusti-september 2022.
- Samrådsredogörelse skickas till Länsstyrelsen avseende beslut om miljöpåverkan, oktober – november 2022.
- Ansökan till Mark och Miljödomstolen januari 2023.
- Fysiska arbeten beräknas kunna ske under våren 2024.

11 Bilagor

- Bilaga 1. Orienteringskarta, översikt Karlsborg dat 2021-06-23
- Bilaga 2. Sammanträdesprotokoll, Karlsborgs kommunfullmäktige 2018-06-25
- Bilaga 3. Situationsplan befintliga förhållande dat 2022-08-01
- Bilaga 4. Utökade föreskrifter Fästningsområdet dat 2006-12-14
- Bilaga 5. Översikt ledningssträckning Nytt råvattenintag i Vättern dat 2021-03-23

12 Källor

Karlsborgs kommun (2020) Karlsborgs kommuns översiktsplan 2014

Karlsborgs kommun (2020) Sammanträdesprotokoll kommunfullmäktige 2018-06-25

Karlsborgs kommun (2020) Områdesbestämmelser Fästningsområdet Karlsborgs kommun (1993-07-14)

Regeringen (2020). Beslut 2006-12-14 Framställning om utökning och fastställande av skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Karlsborgs fästning, Karlsborgs kommun.

Mark och Miljödomstolen 2020. Dom VA 9/1991, Vattendomstolen Växjö Tingsrätt (1991-10-10). Tillstånd för befintligt råvattenintag., Karlsborgs kommun.

Naturvårdsverket (2021), Skyddad natur (<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>)